

Nr 25.

Av herr **Johansson, Johan Bernhard, m. fl.**, om anslag till fyllnadslån till egnahemslån åt härför kvalificerade sökande med stor familj.

I anslutning till motionerna nr 1 i första kammaren av herr J. B. Johansson m. fl. samt nr 1 i andra kammaren av herr Lindman m. fl. om åtgärder till främjande av en positiv politik i vårt lands befolkningsfråga och med åberopande av i dessa motioner anförd motivering vilja vi härmed framföra förslag till viss åtgärd för att möjliggöra förvärv av eget jordbruk för arbetare på landet såsom torpare, statare och andra mindre bemedlade lantarbetare eller med dem likställda, vilka på grund av stor försörjningsplikt icke kunnat hopspara det kapital, som enligt gällande bestämmelser för egnahemslånerörelsen är erforderligt för erhållande av egnahemslån.

Enligt förberörda bestämmelse för egnahemslånerörelsen (Sv. förf. saml. nr 217 och 218 1928) kan egnahemslån utgå med högst $\frac{5}{6}$ av det lägenheten åsatta värdet, vilket givetvis — om inköpspriset och eventuella byggnadskostnader äro skäligen — sammanfaller med de verkliga anskaffningskostnaderna för lägenheten. Enär lån sålunda kan utgå med högst $\frac{5}{6}$ skall sökanden själv tillskjuta $\frac{1}{6}$ av värdesumman. Dessutom skall den blivande egnahemslånetagaren äga eller med egna medel anskaffa nödiga inre och yttre inventarier.

För personer med lantarbetarnas begränsade inkomster ställer det sig, om barnskaran är stor, ofta mycket svårt för att icke säga omöjligt att inom rimlig tid hopspara det kapital, som nödvändigtvis behöves för förvärvande av eget jordbruksegnahem. Det synes oss därför önskvärt att åtgärder vidtagas för att i möjligaste mån undanröja här antydda svårigheter.

För att bereda skötsamma lantarbetare och med dem likställda med stor familj möjlighet att erhålla de medel, som utöver egnahemslån samt premielån — där förutsättning för sådant lån förefinnes — erfordras för förvärvande av jordbrukslägenhet föreslå vi, att lån uppgående till högst $\frac{1}{6}$ av lägenhetens värde måtte av staten i särskild ordning utlämnas. Dessa lån — förslagsvis kallade fyllnadslån till egnahemslån — böra utlämnas genom de ordinarie egnahemsorganen.

En synnerligen viktig förutsättning för erhållande av här ifrågasatta lån måste givetvis vara att vederbörande äro verkligt dugande jordbruksarbetare och äga förutsättningar att slå sig fram såsom småbrukare. Likaledes måste det kravet uppställas, att hustrun är väl förtrogen med det arbete som åvilar en småbrukarhustru och bevisligen äger god kunskap och färdighet i jordbruksysslor.

För de egnahemslåntagare, det här gäller, böra givetvis med avseende å själva egnahemslånet gälla samma bestämmelser som för andra egnahemslåntagare. De skola sålunda å egnahemslånet erlægga ränta och amortering i vanlig ordning. Därest den hjälp, som här åsyftas, skall bliva till varaktigt gagn, torde det icke kunna påfordras att fyllnadslånet skall förräntas, enär dessa låntagare till skillnad från de vanliga egnahemslåntagarna måste upplåna hela det för fastighetsförvärvet erforderliga kapitalet. Därest fyllnadslåntagarna skulle i ekonomiskt hänseende nödgas arbeta under ogynnsammare villkor än andra egnahemslåntagare, skulle de troligen få svårt att reda sig och det avsedda syftet förfelas. Vi föreslå därför, att fyllnadslånet lämnas räntefritt.

Då lånet emellertid ej bör hava karaktären av direkt bidrag måste detsamma återbetalas. Under den tid barnskaran växer upp torde det dock vara svårt för vederbörande att verkställa amorteringen. Vi föreslå därför att lånet lämnas amorteringsfritt under 15 år. Efter denna tid, då barnen hunnit växa upp och kunna hjälpa föräldrarna, bör lånebeloppet avbetalas med 1/20 årligen till lånet helt guldits. Låntagaren bör dock vara berättigad att, när helst han önskar, inbetala lånet eller göra avbetalningar därå.

I huvudsaklig överensstämmelse med vad som gäller beträffande egnahemslånen, torde vissa omständigheter böra föranleda rätt för långivaren att uppsäga lånet till återbetalning. Uppsägningsrätt bör bl. a. vara för handen 1) om fastigheten vanvårdas och dess värde därigenom eller eljest genom låntagarens åtgörande minskas; 2) om äganderätten till lägenheten genom köp eller annat fång övergår till ny innehavare i andra fall, än då lägenheten övertages antingen av efterlevande make eller av bröstarvingar eller ock av annan person, vilken är behörig att erhålla fyllnadslån; 3) eller eljest sådana förhållanden inträffat, att låntagaren med hänsyn till det med lånet avsedda ändamålet uppenbarligen icke längre bör få tillgodonjuta detsamma.

Såsom säkerhet för fyllnadslånet bör lämnas in-teckning i fastigheten efter egnahemslånet.

Riskerna för dessa lån böra helt åvila staten.

I anledning härav och för att säkerställa en över hela riket i möjligaste mån rättvis fördelning av de medel staten för ändamålet ställer till förfogande, synes lämpligt, att varje låneansökan, sedan densamma i vederbörlig ordning behandlats och eventuellt bifallits av låneförmedlare, underställes statens egnahemsstyrelse för prövning och godkännande. Ansökan om fyllnadslån bör ingivas till låneförmedlare om möjligt samtidigt med egnahemslåneansökan.

Att beräkna det erforderliga medelsbehovet är givetvis ganska vanskligt. Det torde emellertid med viss sannolikhet kunna antagas, att lånebehovet pr lägenhet ställer sig i medeltal omkring 2000 kr. Antages vidare, att omkring 300 kvalificerade personer ansöka om här ifrågasatt lån skulle medelsbehovet för budgetåret 1935—36 utgöra 600.000 kronor.

Under hänvisning till vad ovan anförts hemställa vi,

att riksdagen måtte för utlämnande av fyllnadslån till egna-
hemsloan till härför kvalificerade sökande med *stor familj* enligt
härovan angivna grunder för budgetåret 1935/36 anvisa ett
belopp av 600.000 kronor att utgå av lånemedel.

Stockholm den 14 januari 1935.

J. B. Johansson.

Gösta Bagge.

Th. Borell.

M. Svensson.

Fritiof Gustafson.

Gustaf Velandér.

Joh. Nilsson
i Kristianstad.

